

Bijlage 3

Toelichting behorende bij besluit tot wijziging van de Waterschapsverordening

Algemeen

Aangelegde waterkeringen bieden samen met van nature aanwezige gronden bescherming tegen hoog water van de Maas. Deze van nature aanwezige gronden worden als 'hoge gronden' aangemerkt als ze niet, of in mindere mate, worden bedreigd door een hoge waterstand van de Maas en bijdragen aan de bescherming van achterliggende lagere gebieden.

De veiligheidsbenadering die landelijk gebruikt wordt bij het ontwerp en de beoordeling van dijken, definieert hoge gronden als volgt: **hoge gronden zijn gebieden die zo hoog en robuust zijn dat de bijdrage aan de overstromingskans verwaarloosbaar klein is**. Dit wordt ook wel een verwaarloosbare faalkans genoemd. Alleen als er sprake is van een verwaarloosbare faalkans, is er sprake van hoge gronden. In dat geval mag er vanuit worden gegaan dat de hoge gronden geen gevaar lopen door natuurlijke oorzaken zoals erosie of afslag, zowel in normale omstandigheden als tijdens hoogwater.

Het feit dat hoge gronden per definitie een verwaarloosbare faalkans hebben, zegt niets over eventuele risico's door menselijke ingrepen die de instandhouding van hoge grond kunnen bedreigen. Denk hierbij aan het verlagen van het maaiveld, het aanleggen van een tunnel of hogedrukleiding.

Als hoge gronden deel uitmaken van een dijktraject dan worden ze opgenomen op de legger¹ en worden ze meegenomen in de beoordeling van het keringtraject².

In het Beleidskader hoge gronden³ is nader uitgewerkt op welke wijze Waterschap Limburg invulling geeft aan bescherming van de hoge gronden. Het waterschap zet de waterschapsverordening in met het oog op instandhouding van de hoge gronden. De waterschapsverordening bevat een aantal regels die van toepassing zijn op de werkingsgebieden hoge grond. De toevoeging van deze werkingsgebieden in de waterschapsverordening is een wijziging van de verordening op zich.

Artikelsgewijze toelichting

1.a in artikel 1.1 (begripsbepalingen) worden de begrippen 'doorgraving' en 'hoge grond' ingevoegd. Een doorgraving van hoge grond is een volledige doorkruising van de hoge grond waardoor sprake is van een open verbinding tussen de binnen- en buitendijkse zijde van de hoge grond.

Hoge grond in de betekenis van deze verordening is de in de legger aangewezen grond die deel uit maakt van een in de Omgevingswet opgenomen dijktraject en die bijdraagt aan de waterveiligheid van het achterliggende gebied. In Limburg bestaan dijktrajecten zowel uit doorgaande, door de mens aangelegde dijken als uit van nature aanwezige hooggelegen delen in het landschap. Deze hooggelegen delen in het landschap worden niet, of in mindere mate, bedreigd door een hoge waterstand van de Maas en dragen bij aan de bescherming van achterliggende lager gelegen gebieden tegen hoogwater van de Maas. De bijdrage van hoge gronden aan de overstromingskans van het achterliggende gebied is verwaarloosbaar klein. De veiligheidsbenadering die landelijk wordt gebruikt bij het ontwerp en de beoordeling van dijken geeft aan dat hoge gronden geen gevaar lopen door natuurlijke oorzaken zoals erosie of afslag, zowel in normale omstandigheden als tijdens hoogwater. Dit zegt echter niets over eventuele risico's als gevolg van door mensen uitgevoerde handelingen of activiteiten. Handelingen als het aanleggen van een tunnel, kelder of hogedrukleiding, het verlagen van het maaiveld of ontgravingen kunnen tot gevolg hebben dat de

¹ Kamerstukken II 2015/16, 34 436, nr. 3, p. 16.

² Stcrt 2016, nr. 65697, p. 197.

³ Vastgesteld door het algemeen bestuur d.d. xx-xx-2022

hoge grond niet meer zijn bijdrage kan leveren aan de bescherming van het achterliggende gebied. Om deze reden wordt in de waterschapsverordening een aantal regels gesteld met het oog op de instandhouding van de hoge gronden.

In deze regels wordt onderscheid gemaakt tussen hoge gronden *basis* en hoge gronden *robuust*. In het beleidskader hoge grond is het onderscheid tussen hoge grond basis en hoge grond robuust nader uitgewerkt. In zijn kern komt het onderscheid er op neer dat de hoge grond robuust ook met een ontwerphorizon van het jaar 2125 nog als zeer robuust en ongevoelig voor veranderende (hydraulische) randvoorwaarden wordt aangemerkt. Daarnaast is het grondgebruik van deze hoge gronden overwegend natuur en agrarisch gebouwd.

Hoge grond basis is overwegend als bebouwd, stedelijk, woningen en industrie in gebruik. Daarnaast kan bij deze hoge gronden niet, zoals bij hoge gronden robuust, worden gesteld dat deze met een ontwerphorizon van het jaar 2125 ongevoelig voor veranderende (hydraulische) randvoorwaarden zijn.

Hieruit volgt dat het risico van menselijke ingrepen voor de instandhouding van de hoge grond in hoge gronden basis groter is dan bij hoge gronden robuust. Om deze reden is de regelgeving ten aanzien van hoge gronden basis wat strenger dan ten aanzien van hoge gronden robuust.

Ook het begrip ontgraven is toegevoegd aan artikel 1.1. De opgenomen begripsomschrijving behoeft geen nadere toelichting. Toevoeging van dit begrip is nodig in verband met de wijziging van het reeds opgenomen begrip 'ontgronding'.

1.b wijziging van het begrip ontgronding

Oorspronkelijk was het begrip ontgronding omschreven als: het uitvoeren van diepe ontgravingen. Omdat de begrippen *diepe* en *ontgravingen* niet waren omschreven in de begripsomschrijving, was niet duidelijk wanneer sprake was van een ontgronding in de zin van de verordening. Met de gewijzigde definitie van *ontgronding* wordt de gewenste duidelijkheid verkregen.

2. wijziging artikel 1.4 lid 4

Met deze wijziging worden hoge grond basis en hoge grond robuust als geometrisch informatieobject opgenomen in de waterschapsverordening en worden deze gebieden aangemerkt als beperkingengebied met betrekking tot een waterkering. Daarmee zijn het ook zogenaamde werkingsgebieden geworden waarbinnen materiële regels van de waterschapsverordening gelden.

3. toevoeging paragraaftitel 3.1.3 Ontgronding na artikel 3.7

Abusievelijk ontbrak de titel van deze paragraaf. Deze omissie wordt hiermee gecorrigeerd.

4. wijziging artikel 3.10 (vergunningplicht ontgronden)

De wijzigingen onder a en b vloeien voort uit de hiervoor opgenomen wijziging van het begrip ontgronding. Diepte en hoeveelheid zijn na de wijziging opgenomen in de begripsomschrijving en hoeven derhalve niet expliciet in artikel 3.10 opgenomen te zijn.

De wijzigingen onder c en d (opname vergunningplicht voor ontgronden binnen hoge grond basis en hoge grond robuust) houden verband met de opname van hoge grond basis en robuust als beperkingengebied. Een vergunningplicht voor het uitvoeren van een ontgronding borgt dat een initiatief tot ontgronden van (delen van) hoge gronden vooraf wordt getoetst met het oog op instandhouding van de betreffende hoge grond. Dit is van belang met het oog op de bescherming van het achterliggende gebied tegen hoog water van de Maas.

5. wijziging artikel 3.13 (vergunningplicht hogedrukleiding)

Het aanleggen en wijzigen van een hogedrukleiding wordt, evenals in andere beperkingengebieden met betrekking tot een waterkering, binnen hoge grond basis en hoge grond robuust verboden zonder voorafgaande vergunning. Hiermee wordt geborgd dat een initiatief tot het aanleggen of wijzigen van een hogedrukleiding binnen hoge gronden vooraf wordt getoetst met het oog op instandhouding van de betreffende hoge grond. Dit is van belang met het oog op de bescherming van het achterliggende gebied tegen hoog water van de Maas. Met name ontploffing van een hogedrukleiding kan tot gevolg hebben dat hoge gronden worden weggeslagen, als gevolg waarvan de bescherming van het achterliggende gebied tegen hoogwater van de Maas wordt beperkt.

6. toevoeging nieuwe paragraaf 3.15 doorgraving

De activiteit *doorgraving* was voorheen niet opgenomen in de waterschapsverordening. Het doorgraven van zowel de kernzone waterkering (deze omvat de dijk als zodanig) als de hoge grond basis en robuust, heeft tot gevolg dat deze hun waterkerende functie niet meer kunnen vervullen. Als een blijvende doorgraving noodzakelijk is, is het van belang dat het negatieve gevolg van de doorgraving in geval van dreigend hoogwater ongedaan gemaakt kan worden. Denk hierbij aan het afdichten van een doorgang. Ingeval van een tijdelijke doorgraving, is het van belang dat een deugdelijke afdichting geborgd is. Denk hierbij aan een doorgraving t.b.v. een kabel of leiding. Per situatie moet kunnen worden beoordeeld of realisering van een doorgraving kan worden toegestaan. Hiervoor is zowel de zorgplicht (artikel 3.15 nieuw) als de vergunningplicht (artikel 3.16 nieuw) bedoeld.

7. toevoeging nieuwe paragraaf 3.16 (ontgraving)

De activiteit *ontgraving* was voorheen niet opgenomen in de waterschapsverordening. Bij het uitvoeren van een ontgraving dient er voor gezorgd te worden dat negatieve effecten op de stabiliteit en het functioneren van de waterkering worden voorkomen. Dit is in artikel 3.18 (nieuw) als specifieke zorgplicht opgenomen.

Voor uitvoering van ontgravingen dieper dan 0,5 meter en niet dieper dan 2,5 meter binnen een beschermingszone van een waterkering en binnen hoge grond basis, gelden op grond van artikel 3.19 (nieuw) de in artikel 3.20 (nieuw) opgenomen algemene regels. Deze algemene regels bevatten alleen een meldplicht. Ontgravingen binnen een beschermingszone en binnen hoge grond basis die niet dieper dan 0,5 meter zijn zullen niet tot nadelige effecten voor de waterveiligheid leiden. Zo nodig kan hiervoor het instrument van de zorgplicht worden ingezet. Ontgravingen binnen een beschermingszone en binnen hoge grond basis die niet dieper dan 2,5 meter zijn, zullen in het algemeen niet leiden tot nadelige effecten. Met het invoeren van een meldplicht (artikel 3.20 (nieuw)) voor deze ontgravingen kan het waterschap wel beoordelen of in een concrete situatie toch een (beperkt) risico kan ontstaan. Zo nodig kunnen in zo'n geval via een maatwerkvoorschrift specifieke voorschriften worden gesteld aan de beoogde ontgraving.

Vanwege het potentiële risico van ontgravingen van binnen de kernzone en van ontgravingen dieper dan 2,5 meter binnen de beschermingszone en binnen de hoge grond basis, geldt daarvoor een vergunningplicht (artikel 3.21 (nieuw)). Per situatie moet kunnen worden beoordeeld of de beoogde ontgraving, al dan niet onder verbinding van voorschriften, kan worden toegestaan.

8. wijziging artikel 3.26 lid 1 (oud)

De wijziging bevat een redactionele aanpassing van het oorspronkelijke artikellid, zodat de terminologie aansluit op die van de Omgevingswet en de overige onderdelen van deze verordening.

9. wijziging artikel 3.34 (oud)

Bij het verwijderen van een bouwwerk in hoge grond basis en in hoge grond robuust wordt de algemene regel uit artikel 3.35 (oud) van toepassing. Deze houdt in dat de aanvulling tot het oorspronkelijke maaiveld en met een opbouw gelijk aan die van het omliggende terrein moet worden aangebracht. Op deze wijze wordt vermeden dat als gevolg van het verwijderen van een bouwwerk een zwakke plek in de hoge grond ontstaat. Aan het uitvoeren van de activiteit is een meldplicht verbonden (artikel 3.36 (oud)). Het is immers vanuit een oogpunt van risicobeheersing gewenst dat het waterschap op de hoogte is van uitvoering van deze activiteit.

10. wijziging artikel 3.50 onder b (oud)

Abusievelijk was in deze algemene regel als maximale diepte van de fundering 30 cm opgenomen. Dit dient, zoals in de andere in deze van belang zijnde artikelen van de verordening, 50 cm te zijn.

11. vernummering artikelen als gevolg van invoeging nieuwe artikelen

Deze wijziging behoeft geen nadere toelichting.

12. Overgangsrecht

In het algemeen hanteert het waterschap de eerbiedigende werking van het overgangsrecht. Dit houdt in dat wat voorheen legaal aanwezig was, legaal blijft na inwerkingtreding van de gewijzigde regels. Voorts wordt het beginsel gehanteerd dat als als gevolg van wijziging van regelgeving minder zware voorschriften van toepassing worden, deze minder zware voorschriften in de plaats van de oude zwaardere voorschriften komen.

Er is geen reden in het geval van deze wijziging van de verordening af te wijken van de gebruikelijke invulling van het overgangsrecht.